

Veľký týždeň

Význam symbolov

Liturgia Veľkého týždňa je bohatá na symboliku. Tu sú aspoň niektoré z nich.

Bahniatka

Kvetná nedeľa, ktorou začína týždeň pred Veľkou nocou, pripomína deň palmových ratolestí, kedy ľudia nimi vítali Pána pri jeho vstupe do Jeruzalema. Podľa evanjeliových správ prestierali na cestu palmové ratolesti. U nás ich nahradili bahniatka, rozkvitnuté ratolesti vrby alebo rakyty, ktoré tiež signalizujú prebúdajúci sa život na prahu jari.

Oleje¹

Počas *missa chrismatis* na Zelený štvrtok dopoludnia diecézni biskupi požehnávajú Krizmu, Olej katechumenov a Olej na pomazanie chorých (infirmorum).

Krizma - zmes olivového oleja a balzamu. Používa sa pri vysluhovaní sviatosti krstu, birmovania a vysviacky biskupa a kňaza. *Vôňa* tohto oleja naznačuje dar Ducha Svätého daný novopokrstenému. *Pomazanie* objasňuje meno „kresťan“, ktoré znamená „pomazaný“ a je odvodené od mena samého Krista. Pri vysviacke biskupa a kňaza je znakom osobitného pomazania Duchom Svätým, ktorý ich službu robí plodnou.

Olej katechumenov - olivový olej, používa sa pri vysluhovaní sviatosti krstu. *Pomazanie* pred krstom olejom katechumenov znamená očistenie a posilnenie.

Olej na pomazanie chorých - používa sa pri vysluhovaní sviatosti pomazania chorých. Liečivá sila olivového oleja naznačuje uzdravujúce účinky tejto sviatosti.

Umývanie nôh, voda

Voda je symbolom očistenia a nového života. Umytie nôh pri poslednej večery bolo zo strany Ježiša gesto pokory a služby.

Voda má dôležité miesto v liturgii Veľkonočnej vigílie. Pripomína nám vodu a krv, ktoré vytryskli z Ježišovho prebodnutého boku, čo je prameň nášho krstu. Naznačuje očistenie od hriechov i nový život, ktorý človek v krste získava.

Zvony

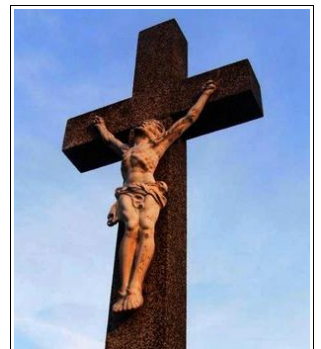
Kostolné zvony slúžili v minulosti pre obyvateľov ako signál. Na ich zvuk sa schádzali do chrámu, prípadne si pomocou nich odovzdávali informáciu o úmrtiach a iných udalostiach vo farnosti. Používajú sa tiež pri liturgii (malé zvončeky). Ich úlohou je sústrediť pozornosť na dôležité okamihy (napríklad eucharistické požehnanie).

Od Zeleného štvrtka do Vigílie vzkriesenia zvony nepoužívame na znak stíšenia sa.

Poklona krížu

Symbol kríža nevznikol s kresťanstvom, je omnoho starší. Poznali ho už starí Egypťania, Číňania aj Kréťania a jeho význam bol v rôznych kultúrach a náboženstvách univerzálny - spojený s problémom orientácie v kozme, v priestore medzi nebom a zemou a v chápaní ako prepojenia božského (vertikálne rameno) a ľudského (horizontálne rameno) sveta, stal sa symbolom večnosti. Dnes je kríž najdôležitejším symbolom kresťanstva, pretože Kristus, Syn Boží bol odsúdený k smrti ukrižovaním. Tento trest patril k trestom výnimočne krutým a

1 Viac napr. na <http://www.blumental.sk/casopis-blumental/2009/04/opytali-ste-sa>

ponižujúcim, na kríži končili iba tí, ktorí si zaslúžili pohrdanie. Kríž ma veľmi veľa podôb, v tvare písmena T, X (tzv. kríž sv. Ondreja) a rovnoramenný kríž grécky, klasický kresťanský kríž s ďalšou spodnou časťou označovaný ako latinský.² Poklonou krížu na Veľký piatok vzdávame úctu tomu, ktorý na ňom za nás položil svoj život. Na znak úcty si v tomto čase pred krížom kľakáme podobne ako pred Eucharistiou.

Svetlo, Paškál

Evanjelista Ján hovorí o Kristovi ako o svetle sveta. Staroveký človek si veľmi uvedomoval dôležitosť svetla pre svoj život. Nepoznal elektrinu, nemohol si kedykoľvek zasvietiť ako my dnes. Jeho deň teda začínal svitaním a končil zotmením. Zostať vonku mimo domu či mestských hradieb po západe slnka bolo nebezpečné a tak sa tma stala symbolom zla. Niektoré národy (napríklad Egyptania) považovali dokonca nebeské telesá za božstvá).

Veľkonočná vigília sa začína zapálením veľkonočného ohňa, ktorý symbolizuje víťazstvo Ježiša Krista nad temnotou a smrťou.

Vo veľkonočnej liturgii sa používa svieca „Paškál“ - symbolizuje Zmŕtvychvstalého. Jej svetlo symbolizuje našu vieru v Krista, ktorý vstal zmŕtvych. Preto sa tá istá svieca používa aj pri krste.

Baránok

Symbol baránka sa nachádza už v predkresťanských tradíciách. V židovskej tradícii sa používal ako obetné zviera za hriechy. Zároveň židia na sviatok Paschy jedia baránka ako pripomienku svojho vyslobodenia z Egypta. V kresťanstve je baránok jedným zo symbolov Ježiša Krista, lebo obrazne podľa kresťanskej viery on je baránok obetovaný za spásu sveta.

Modlitba pri Pánovom hrobe

V mnohých farnostiach je zvykom, že miništranti od obradov Veľkého piatku do Vigílie vzkriesenia držia stráž pri Pánovom hrobe. Je to dôležitá služba. Pri nej sa môžeš modliť nasledovnú modlitbu.

Čítanie z Jánovho evanjelia (Jn 19, 25-30)

Pri Ježišovom kríži stála jeho Matka, sestra jeho matky, Mária Kleopasova, a Mária Magdaléna. Keď Ježiš uzrel matku a pri nej učeníka, ktorého miloval, povedal matke: „Žena, hľa, tvoj syn!“ Potom povedal učeníkovi: „Hľa, tvoja matka!“ A od tej hodiny si ju učeník vzal k sebe.

Potom Ježiš vo vedomí, že je už všetko dokonané, povedal, aby sa splnilo Písmo: „Žízňim.“ Bola tam nádoba plná octu. Nastokli teda na yzop špongiu naplnenú octom a podali mu ju k ústam. Keď Ježiš okúsil ocot, povedal: „Je dokonané.“ Naklonil hlavu a odovzdal ducha.

Zamyslenie

Kríž so zomierajúcim a štyria ľudia. A potom tí, čo prechádzajú okolo, krútia hlavami, trúsia posmešné poznámky, pohoršene ukazujú prstom... na Krista na kríži. Aj na tých štyroch pod ním. Nebolo ľahké stáť pod krížom.

A nie je to ľahké ani teraz. Musím počítať s posmeškami spolužiakov, čo sa tu zastavili, aby boli spokojní ich rodičia či starí rodičia. Cítim tie úškrny: „sväťušká!“ Je ťažké byť tu. Ani nie tak kvôli boľavým kolenám. Ale ja chcem tento čas stráviť s Tebou.

Modlitba

Nebeský Otec, tvoj Syn prišiel medzi nás, aby nás zachránil. Chválim ťa a ďakujem ti

2 Por.: <http://korzar.sme.sk/c/4723302/velka-noc-a-jej-symbolika.html#ixzz0gRQP3JP>

za za tento dar skrze Krista v Duchu Svätom. Amen.

Veľká noc

Veľká noc alebo Veľkonočné sviatky, tiež Pascha (novogr. πάσχα - pascha, z hebr. פסח - pesach) je najvýznamnejší kresťanský sviatok, ktorý pripadá na marec alebo apríl. Veľká noc je pre kresťanov oslavou zmŕtvychvstania Ježiša Krista po jeho smrti na kríži. Udalosti Veľkej noci a ich interpretácia úzko súvisia s významným židovským sviatkom Pesach, ktorý sa slávi zhruba v rovnakej dobe.

Kresťanské oslavy Veľkej noci sa v Novom zákone nespomínajú, najstarším svedectvom o Veľkej noci je Veľkonočný preslov Melita zo Sárd z 2. storočia. Oslavy Veľkej noci sa teda v cirkvi objavili veľmi skoro.

Vysvetlenie pôvodu názvu „veľká“ treba hľadať v časoch židovského otroctva v starovekom Egypte. Faraón nebol ochotný prepustiť svojich izraelských otrokov, a preto Boh trestal krajinu desiatimi ranami. Až po poslednej z nich, keď zomreli všetky prvorodené egyptské deti, faraón prepustil zotročený ľud. Židov, ktorí pomazali veraje svojich dverí krvou baránka, sa táto pohroma netýkala a anjel smrti ich obišiel. Baránok je preto symbolom Ježiša Krista, ktorého krv nás všetkých zachránila od večného zatratenia. Ako sa ďalej uvádza v Biblii, po vyslobodení z Egypta previedol Boh ľud na čele s Mojžišom cez Červené more, ktoré rozdelil a vysušil. Tu niektorí hľadajú pôvod tradičného židovského názvu pre Veľkú noc: pásach - prechod. Iní slovo pásach vysvetľujú ako obídenie,

vyhnutie sa, a vzťahujú ho na anjela smrti, ktorý obchádzal domy potreté krvou. Obídenie aj prechod predstavujú

veľké Božie skutky, ktoré urobil počas jednej noci pre svoj ľud, a preto každoročnú spomienku na tento deň Izraeliti nazvali Veľkou nocou.

Symbolika prechodu z otroctva do slobody sa preniesla aj do kresťanstva ako prechod z hriechu do života v Božej milosti, ktorý zabezpečil Ježiš Kristus svojou smrťou a zmŕtvychvstaniem.

Veľkonočné oslavy sa podľa regiónov líšia. Pretože sa časovo zhruba prekrývajú s pohanskými oslavami príchodu jari, ľudové tradície prevzali z predkresťanských dôb mnoho zvykov a obyčajov. U nás sú takýmto prvkom tradície, spojené s Veľkonočným pondelkom.

Veľká noc podľa katolíckej tradície sa začína vigíliou Nedele Vzkriesenia (ktorá završuje veľkonočné triduum Zelený štvrtok, Veľký piatok a Biela sobota) a trvá päťdesiat dní až do Turíc, slávnosti Zoslania Ducha svätého. Prvý týždeň Veľkej noci sa nazýva Veľkonočná oktáva. Na štyridsiaty deň od Veľkej noci je slávnosť Nanebovstúpenia Pána, ktorá pripomína Ježišov výstup zo zeme do neba a jeho oslávenie u Otca.

Dominikova rozlúčka

A na záver jedna úloha: prečítaj si kapitoly 21-26 zo životopisu svätého Dominika Savia. Nájdeš ho na tejto adrese: <http://saviod.sweb.cz>.